

CHWALCA (124) *sb m*

-ã- (116), -a- (6); -a- *RejPs*; -ã- : -a- *WujJud* (1 : 1), *SkarŻyw* (1 : 3), *NiemObr* (6 : 1); drugie a jasne. *sg N* chwálca (116). ◊ *G* chwálce (2). ◊ *D* chwálcy (4). ◊ *A* chwálcę (3). ◊ *I* chwálcą (7). ◊ *pl N* chwálcy (29), chwálce (7); -e *RejPs*, *LubPs*, *WujJud* (2), *SkarŻyw*; -y : -e *RejPos* (1 : 1), *WujJudConf* (1 : 1). ◊ *G* chwálcy (13), chwálc(o)w (11); -y *CzechEp* (3), *CzechEpPORz*; -(o)w *BielKron*, *SkarŻyw* (2), *NiemObr* (2), *SkarKaz*, *SkarKazSej*; -y : -(o)w *CzechRozm* (9 : 4). ◊ *D* chwálc(o)m (10). ◊ *A* chwálce (19). ◊ *I* chwálcami (6), chwálcy (1) *PowodPr* 34. ◊ *L* chwálcach (1). ◊ *V* chwálcy (1).

Sł stp: falca, Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) – XVIII w.

1. *Ten, który chwali, pochlebca; probator Mącz; encomiastes, laudator Calep* (4) : *Mącz* 323d; *Bo te rzeczy máią ıwoie dżiwowidze y chwalcę ModrzBaz* 56; *Calep* 363a, 586a.

2. *Samochwał* (1) : *Iactator, Chwalcá/ chelpiciel [!]. Mącz* 161d.

3. *Czcziciel, wielbiciel; wyznawca; adorator Mącz; cultor Cn* (119) : *LubPs* Z3; *Wynieś ızáty wżytkim chwalcom Báálowem BibRadz* 4.Reg 10/22, 4.Reg 10/19, 21, 23, *Sap* 10/9, *Ioann* 4/23, II 77b *marg; BielKron* 288v; *Mącz* 270a; *Confesionıfte rzekomo chwálce duchowni chwałę pozwierzną odrzucáią. WujJud* 54 *marg, 237; WujJudConf* 237; *Bog tákich chwalcę ızuka CzechRozm* 83v; *Ktore błogóřławieńřtwo/ y teraz ıeřzće w wiernych chwalcáh [!] ıego zóřtáło. CzechRozm* 163, 88, 96v, 120, 163, 183 (15); *SkarŻyw* [282]; *CzechEp* 367, [410], [416]; *CzechEpPORz* **4v; *NiemObr* 14, 53; *ArtKanc* T19; *WujNT Ioann* 4/23, s. 319; *áby nie wřawáá: á żiemáá tá nie tráćılá chwalcow twoich/ y wczniow zakonu twego řwiętego. SkarKazSej* 663b.

chwalca kogo, czego (21): *ıż miářto Efełkie ıeft chwalcá wielkiey Boginiey Dyany/ y obrázu kthory ıpadł od Iowıřzá? BibRadz Act* 19/35; *BudBib Bar* 5/38; *CzechRozm* 92, 184v, 185v, 200v, 203v (8); *á zá nas proři ábyřmy ıię zřtáli ıego wczęřnicy/ y chwalcę Troyce niewyřławioneı ná wieki wiekow Amen. SkarŻyw* 231; *CzechEp* 55, 86; *NiemObr* 152; *LatHar* 682; *WujNT* 397 *marg, Act* 19/35; *PowodPr* 34; *Zły człowiek/ zdrády peřen/ ten czártowřki řynek/ A obcych bogow chwalcá GořłCast* 61. *Cf* »chwalca imienia«.

W charakterystycznych połączeniach: chwalca Baalowy (4), *bogow, bożkow, Jezusow, Jowiszow, Krystusa, Panny Maryjej, Trojce; chwalca prawdziwy* (18), *prawy* (3), *szczyry* (12), *wierny* (33).

Wyrażenia: »chwalca boży« = cultor Dei, serviens Vulg; cultor PolAnt [szyk 54:1] (55): Leop Ioann 9/31; *BibRadz* I *5, *Hebr* 9/9; *RejPos* 24, 133; *Grzegřm* 1; *WujJudConf* 8; *CzechRozm* 1v, 3, 5, 5v, 24 (27); *międy tymi ktorzy chwalcámi Bożymi być chcá CzechEp* 4; *Máią ıię zá chwalcę Boże CzechEp* 36, 42 [2 r.], 47, 56, 60, 112 (13); *NiemObr* 3, 12, 174; *WujNT* 319 *marg, Ioann* 9/31, *Hebr* 9/9, *Zzzzz2; SkarKaz* 157a.

»chwalca imienia (bożego)« (2): *á ángeli ıego rozbiáią namioty řwe około tych/ ktorzy ıą práwi chwálce imienia ıego. RejPs* 49v; *CzechRozm* 196v.

»chwalca pański« (1): *ıż prawdziwi chwalcę Páńřcy/ wedle řłow Chriřtuřá Páná/ nie ınáczey/ ıedno ıáko owce w pořzod wilkow mieřzkáć muřieli. NiemObr* 13.

Szeregi: »chwalca ı sřuga« [szyk 4 : 2] (6): CzechRozm 173v, 238; *Na przod ım to dáć raczyřł/ áby żiemie rodzay ıch nápeřniřł/ á národzili řług y chwálcow Bogu SkarŻyw* 271, 481; *NiemObr* 152, 174.

Synonimy: 1. chelpiciel, dowodziciel, wystawiacz; 2. chelpiciel, chłubny; 3. czcziciel.

Cf **BALWOCHWALCA**, [**CHWALICIEL**], **FALACZ**

ZZa